

KĄCIK SOKRATESA – DZIECI DZIECIOM

PRZYGOTOWAŁY:

mgr Anna Brzostowska

mgr Katarzyna Kuczyńska

Program filozoficznych zajęć dla dzieci powstał w oparciu o starożytne przekonanie, że **mądre myśli rodzą mądre czyny**, oraz że **cnoty** (mądręgo myślenia i działania) **trzeba nauczać od najmłodszych lat**.

W *Kąciku Sokratesa* – poprzez dialog oraz zabawę – młodzi filozofowie uczą się **dostrzegać wartości, nazywać je, oraz przewidywać konsekwencje ich realizacji**. Równolegle do etycznej edukacji **kształcą swoje kompetencje językowe**, czynią **pierwsze kroki ku myśleniu abstrakcyjnemu, pobudzają wyobraźnię**.

Wyjątkowość programu polega na włączeniu gimnazjalistów do grona prowadzących zajęcia. Młodzi „nauczyciele”, pod opieką fachowca, najpierw starannie przygotowali oryginalne materiały dydaktyczne, by następnie obserwować i współprowadzić spotkania. *Dzieci dzieciom* – to program, w którym zaplanowane wzajemne kontakty mają **uczyć budowania więzi międzypokoleniowej, współpracy w oparciu o poczucie odpowiedzialności i bezpieczeństwa**.

Zajęcia odbywają się w sześciuosobowych grupach – każde dziecko ma zagwarantowane **indywidualne podejście** uwzględniające jednostkową wrażliwość a równocześnie **uczy się pracy i świadomego kształtowania pozytywnych relacji w grupie**.

Program składa się z 12 części, podzielonych na 3 bloki tematyczne.

MÓJ ŚWIAT - MOJE CZYNY

TEMAT	PROBLEMATYKA	ĆWICZENIA
<p>Odróżniam i oceniam</p>	<p>Podział doświadczeń na pozytywne i negatywne. Rola człowieka w tworzeniu poszczególnych doświadczeń.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • dzieci doświadczają różnych dźwięków, smaków, obrazów – dzielą ja na pozytywne i negatywne; • rozmowa: czy nasze doświadczenia dzielą się na takie, których chcemy i na te, których wolelibyśmy uniknąć – wykorzystanie kategorii: spokój/niepokój, ładnie/brzydko, przyjemnie/nieprzyjemne, dobrze/źle, bezpiecznie/niebezpiecznie; • dzieci w parach losują rysunek pewnej rzeczy (np. rower, śniadanie, kredki) – każda para rysuje dwa obrazki: pozytywnego i negatywnego wykorzystania przedmiotu (M-1).
<p>Oceniam i reaguję</p>	<p>Umiejętność „odpowiedzi” na pozytywne i negatywne bodźce. Asertywność.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozmowa: kiedy ręce czynią „coś złego” (np. gdy biją) oraz kiedy „coś dobrego” (np. gdy głaszczą) – od czego zależy, że czyn jest dobry lub zły? Jakie są powody, dla których ludzie dokonują obu rodzajów czynu? • dzieci w parach przygotowują scenki pokazujące „dobre działania” rękami; • zabawa z piłką – prowadzący grę rzuca piłkę do poszczególnych dzieci podając przykład, kiedy ręka robi „coś złego” – dziecko, które złapało piłkę, odpowiada, jak się bronić w danej sytuacji; • podział dzieci na 2 grupy – jedna gr. tworzy rzeźbę (z masy solnej) „dobrego czynu”; druga – „złego czynu” (M-2).

<p>Reaguję i odczuwam</p>	<p>Troska o pozytywne uczucia swoje i bliskich.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozmowa: kiedy (czuję się) dobrze, a kiedy czuję się źle? Czy są różne „dobre samopoczucia” i różne „złe samopoczucia”? Czy zawsze warto unikać przykrości i wybierać przyjemność? • dzieci dostają słoneczka – w środku których rysują siebie w pozytywnym nastroju, to są „amulety spokoju”, mają dzieciom przypominać, by troszczyły się wzajemnie o swój spokój (M-3); • rozmowa: jak świat na zewnątrz mnie wpływa na to, co dzieje się we mnie? • dzieci zdobywają „amulety spokoju” dla swoich rodzin – w dużych słoneczkach rysują, jak bliscy pomagają im odzyskać spokój i radość, kiedy są smutni.
<p>Podsumowanie - GRA</p>		<p>Zajęcia podsumowujące korzystają z materiałów przygotowywanych przez dzieci na poprzednich zajęciach – zaznaczonych jako M-1, M-2, M-3.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Z elementów M-1, M-2, M-3 układa się grę planszową na podłodze. Poprzez losowanie numerków dzieci losują poszczególne pola, do których przypisane są zadania: pole z rysunkiem rzeczy źle wykorzystanej (M-1) to zadanie podania sposobu „naprawy” sytuacji; pole z rys. dobrze wykorzystanej rzeczy (M-1) to zadanie wskazania na inną możliwą pozytywną sytuację skorzystania z danej rzeczy; pole z rzeźbą „dobrej czynu” (M-2) – gimnazjaliści przedstawiają scenkę pt. „dobry czyn”, zadanie polega na nazwaniu przedstawianej czynności (analogicznie z rzeźbą „złego czynu”, gdzie dodatkowo dochodzi zadanie wskazania, jak można „naprawić” sytuację). Gra jest skończona, gdy każde dziecko zdobędzie optymalną ilość punktów.

JAKI JESTEM?

TEMAT	PROBLEMATYKA	ĆWICZENIA
Niepowtarzalny	Jak pogodzić podobieństwo wszystkich ludzi oraz niepowtarzalność każdego z nas?	<ul style="list-style-type: none"> • zabawa: dzieci idą na spotkanie z „Kimś Wyjątkowym i Niepowtarzalnym”, za kotarą, w „Komnacie Wyjątkowości i Niepowtarzalności” ustawione jest lustro – następnie dzieci mają opisać, kogo zobaczyli, i narysować „wyjątkowe portrety”; • ćwiczenia: dzieci ustawiają się od najmniejszego do największego, w grupy o podobnym kolorze oczu, włosów etc.; • rozmowa: w czym jesteśmy niepowtarzalni, a w czym podobni?; szacunek jako traktowanie kogoś jako niepowtarzalnego i niezastąpionego;
Złożony	Człowiek jako istota cielesna i duchowa.	<ul style="list-style-type: none"> • zabawa z 3 kręgami – zewnętrzny krąg oznacza nasze ubrania, zabawki etc., środkowy – wygląd i cechy charakterystyczne ciała, najmniejszy – „niewidzialne” cechy charakteru, talenty, uczucia, przekonania, myśli, intencje, marzenia; dzieci korzystając z kręgów próbują siebie opisać; • dzieci wzajemnie losują swoje „niepowtarzalne portrety” i dorysowują do nich całą postać kolegi/koleżanki w sytuacji, która oddaje jakiś element z „trzeciego kręgu” – powstają Karty Niepowtarzalności (K-1);

<p>Szanowany i szanujący</p>	<p>Człowiek jako godny szacunku. Wzajemność w relacji szacunku – sposoby okazywania.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zabawa (powtórzenie) z tarczą z trzema zaznaczonymi polami odpowiadającymi 3 kręgom, dzieci rzucają piłeczką (wylosowana piłeczka oznacza jedno z dzieci) – w zależności od trafionego pola podają jedną z cech koleżanki/kolegi; • rozmowa: zbieranie zwrotów grzecznościowych, następnie dzieci w parach przygotowują scenki wyrażające poszczególne zwroty oraz robią ich ilustracje – Karty Szacunku (K-2); • rozmowa: czy jest jeden sposób wyrażania szacunku, czy do różnych osób można mieć różny szacunek? I dlaczego?
<p>Podsumowanie – GRA</p>		<p>Zajęcia podsumowujące korzystają z materiałów przygotowywanych przez dzieci na poprzednich zajęciach – zaznaczonych jako K-1, K-2.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dzieci losują Karty Niepowtarzalności (K-1) – korzystając z przygotowanych papierowych rekwizytów („włosów”, „oczu”) przebierają się za daną osobę i naśladują ją w sytuacji oddającej pewną cechę jej charakteru, reszta osób zgaduje, o kogo chodzi. • Dzieci losują Karty Szacunku (K-2), wzajemnie je sobie przekazują (jak w grach typu „flirt towarzyski”) – osoba, która otrzymała daną kartę, ma zadanie ułożenia zdania z danym zwrotem, którego dotyczy karta. <p>Gra jest zakończona, gdy każde z dzieci uzyska optymalną ilość punktów.</p>

JA - INNI

TEMAT	PROBLEMATYKA	ĆWICZENIA
Moja historia	Problem tożsamości – identyfikacja z rodziną, narodem.	<ul style="list-style-type: none">• dzieci dostają „swoje drzewka” z miejscami do uzupełnia samodzielnie przygotowanymi ilustracjami: w korzeniu – moja rodzina; w dolnej części pnia – mój dom; w górnej części pnia – mój ulubiony zwierzak, w koronie – kim chciałbym być w przyszłości.
Inne historie	Kulturowa odmienność ludzi. Tolerancja.	<ul style="list-style-type: none">• dzieci dostają podobne drzewka jak na poprzednich zajęciach, ale tym razem miejsca uzupełniają przygotowanymi ilustracjami dotyczącymi ludzi z innych kultur (np. Eskimos, Afrykanin, Rom);• z drzew budujemy las – rozmowa: ludzie bardzo często różnie wyglądają, lubią inne rzeczy i dla każdego jego „własne drzewo jest najważniejsze” – jak troska o cudze drzewa ma się do troski o własne drzewo?

<p>Kto jest dziwny?</p>	<p>Zachowania dyskryminujące – błahe przyczyny i poważne konsekwencje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • dzieci wypisują na karteczkach rzeczy, które dziwią ich u innych (z których się wyśmiewają) oraz rzeczy, które lubią u innych – z wymieszanych karteczek dzieci losują: jedną „pozytywną” i jedną „negatywną”; dzieci rysują mini plakaty do wylosowanych karteczek; następnie w mieszanej kolejności prezentują plakaty – wspólnie zastanawianie się nad źródłami cech/zjawisk (zarówno pozytywnych jak i negatywnych), oraz nad tym, dlaczego budzą pozytywne/negatywne uczucia - czy śmiejemy się z innych, bo czujemy radość, czy żeby komuś zrobiło się smutno? Czy jeśli ktoś się ze mnie śmieje to znaczy, że jestem śmieszny, czy tylko kogoś śmieszę? Czy istnieją ludzie, z których nikt się nigdy nie śmiał? Jak się czuje ten, który się naśmiewa, a jak osoba wyśmiewana? • gra: najpierw dzieci mówią, z jakich powodów ktoś się z nich wyśmiewał, następnie zbiera się dzieci w grupy (np. osób lubiących grać w piłkę, lubiących lody etc.), dzieci rzucają do siebie piłkę – ten, kto odebrał piłkę, wygłasza formułę: „choć... (tu podaje powód, z jakiego wyśmiewano, np. „nie mam zęba”), to tak jak wy.... (tutaj pada kategoria danej grupy, np. „lubię grać w piłkę”); • rozmowa-podsumowanie: pomimo różnic dużo nas łączy i wiele rzeczy możemy robić razem.
--------------------------------	--	---

Podsumowanie - BAL DZIWAKÓW	Dzieci losują „dziwne” (w jakiej kwestii upośledzone - np. brzydkie kaczątko, Calineczka) postaci bajkowe - przebierają się w przygotowane elementy dotyczące wylosowanej postaci i zapoznają się z jej historią, następnie opowiadają o niej innym. Następnie wśród drzew tańczą w korowodzie dziwaków i śpiewają „hymn dziwaków” (należy dobrać odpowiednią piosenkę).
------------------------------------	--